

УДК 352.07

Філіппова Вікторія Дмитрівна

доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
кандидат економічних наук, доцент

ДИСЦИПЛІНАРНА МАТРИЦЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЇЇ РОЛЬ У СТАНОВЛЕННІ КОНСТИТУЦІЙНОЇ КОНЦЕПЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті розглядається сутність місцевого самоврядування, його місце і роль у механізмі сучасної демократичної країни. Висвітлено етапи розвитку місцевого самоврядування в Україні. Визначено, що дисциплінарна матриця місцевого самоврядування дозволяє визначити місцеве самоврядування як право місцевої влади та її реальну спроможність самостійно регулювати й управляти частиною державних справ у рамках закону та в інтересах свого населення. Доведено, що поряд із теоріями місцевого самоврядування, на розвиток конституційної концепції місцевого самоврядування та її зміну в певний період часу істотний вплив здійснює поточне законодавство.

Ключові слова: місцеве самоврядування, дисциплінарна матриця, конституційна концепція.

Филиппова В. Д. Дисциплинарная матрица местного самоуправления и ее роль в развитии конституционной концепции местного самоуправления в Украине

Аннотация. В статье рассматривается природа местного самоуправления, его место и роль в механизме современной демократической страны. Освещены этапы развития местного самоуправления в Украине. Установлено, что дисциплинарная матрица местного самоуправления позволяет определить местное самоуправление как право местной власти и ее реальную способность самостоятельно регулировать и управлять частью государственных дел в рамках закона и в интересах своего населения. Доказано, что наравне с теориями местного самоуправления на развитие конституционной концепции местного самоуправления и ее изменение в тот или иной период времени существенное влияние оказывает текущее законодательство.

Ключевые слова: местное самоуправление, дисциплинарная матрица, конституционная концепция.

Filippova V. D. Disciplinary matrix of local self-government and her role in development of constitutional conception of local self-government in Ukraine

Annotation. Nature of local self-government, his place and role in the mechanism of modern democratic country, is examined in the article. The stages of development of local self-government are certain in Ukraine. It is set that the disciplinary matrix of local self-government allows to examine local self-government as right for local-authority and her real ability independently to regulate and manage part of state affairs within the framework of law and in interests the population. It is well-proven that equally with the theories of local self-government on development of constitutional conception of local self-government, her change in one or another period of time, substantial influence renders a current legislation.

Key words: local self-government, disciplinary matrix, constitutional conception.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Становлення сучасного українського суспільства передбачає формування нової системи місцевого самоврядування, саме тому сьогодні в науковому середовищі активно обговорюється проблема відродження інституту місцевого самоврядування в нашій країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Це питання сьогодні досліджується багатьма вченими [1-18] і є актуальним у науковому середовищі в процесі євроінтеграції національного суспільства.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас цілком обґрунтовано можна говорити про те, що дисциплінарна матриця місцевого самоврядування в Україні в умовах сьогодення передбачає більш глибоке дослідження в межах сучасної теорії державного управління.

Формулювання цілей статті. Зважаючи на вищесказане, метою нашої статті визначаємо розкриття сутності дисциплінарної матриці місцевого самоврядування та її ролі у становленні конституційної концепції місцевого самоврядування в Україні.

Виклад основного матеріалу. Фактичне відродження місцевого самоврядування на Україні почалося 1990 року з ухваленням у грудні Закону України «Про місцеві Ради народних депутатів УРСР та місцеве самоврядування». І хоча в цьому акті органи місцевого самоврядування визначено як органи державного управління на місцях, усе ж таки Закон можна вважати значним кроком уперед. Саме в ньому було повернуто до вжитку термін *місьцеве самоврядування*, визначено основні принципи, на яких будується цей інститут держави, зокрема прерогативу «вирішення... усіх питань місцевого значення, виходячи з інтересів населення» (стаття 5 Закону) [1].

Наступний етап реформування пов'язаний із запровадженням принципу поділу влад на законодавчу, виконавчу та судову згідно з Декларацією про державний суверенітет України від 16.06.1990 р. [2]. і відповідно до запровадження інституту президентства. На початку 1992 р. було ухвалено два закони – «Про Представника Президента України» [3] та «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування». З ухваленням першого з них вводилася виконавча вертикаль з представників Президента в областях і регіонах, які здійснювали державну виконавчу владу і контролювали органи місцевого самоврядування з питань виконання ними делегованих державних функцій. Закон 1992 р. «Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування» мав на меті створити таку систему, де б поєднувався принцип забезпечення державного управління в регіонах через державні адміністрації на чолі з представниками Президента з широкою самостійністю громад, з іншого боку, у населених пунктах через органи самоврядування з досить широкими повноваженнями.

Законом від 03.02.1994 р. «Про формування місцевих органів влади і самоврядування» [4] було ліквідовано інститут місцевої державної адміністрації на рівні районів і областей, для того, щоб знову відродити його в дещо зміненому вигляді за Конституційним договором 1995 р., який відновив вертикаль державної виконавчої влади та посилив керованість територіями з боку центрального уряду. При цьому місцеве самоврядування зберігалось на рівні сіл, селищ і міст.

Дальший процес формування місцевого самоврядування був пов'язаний з розробленням й ухваленням нової Конституції України. Конституція 1996 р. у статті 7 [5] уперше проголосила, що в Україні визнається й гарантується місцеве самоврядування. Більше того, чинний Основний Закон у статті 5 визнав місцеве самоврядування поряд із державною формою здійснення влади Українського народу. Таким чином,

муниципальна влада як самостійна підсистема публічної влади в нашій країні отримала легальне визнання й вищу, конституційну форму закріплення.

Конституція України не лише визнала місцеве самоврядування, але й проголосила відданість нашої держави міжнародним правовим цінностям і стандартам. Виходячи з цього, 1997 року Україна підписала й ратифікувала Європейську Хартію місцевого самоврядування [6]. Цей документ містить міжнародні правові стандарти у сфері місцевого самоврядування та відіграє роль базового у загальнодемократичних євроінтеграційних процесах. Приєднавшись до Європейської Хартії місцевого самоврядування, наша держава взяла на себе зобов'язання дотримуватися встановлених у цьому документі принципів, що гарантують правову, адміністративну й фінансову автономність територіальних співтовариств та їх органів. При цьому Європейська Хартія виходить з можливості адаптації її положень до особливостей організації влади країн-учасниць, що має принципово важливе значення для поєднання національних політико-правових традицій організації влади з міжнародними правовими стандартами в цій сфері.

Водночас завдання й цілі державної політики в сфері місцевого самоврядування не можуть бути визначені і, відповідно, не буде зроблено дієвий підсумок без вироблення концепції, що відбиває точне усвідомлення природи місцевого самоврядування, його місця і ролі в механізмі сучасної демократичної країни. На сучасному етапі розвитку України не вистачає обговорення питання про створення адекватних, дієвих механізмів реалізації тих настанов і цілей, що сформульовані в Конституції України, Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», Європейської Хартії місцевого самоврядування. Тобто актуальним постає питання про те, як реалізувати те, що вже сформульовано, але не отримує дієвого розвитку, просування в реальній практиці на конкретних територіях. Існує потреба наявності конкретного інструментарію, якогось програмного документа, у якому буде викладено середньострокові й довгострокові заходи з

визначенням як виконавців, так і конкретних сил громадянського суспільства, партії влади, населення і т. ін. В іншому разі місцеве самоврядування буде заміною рівня влади у вигляді способу управління простором.

Звідси виникає питання про те, з яких рамкових умов потрібно виходити при визначенні концепції місцевого самоврядування на тому чи іншому етапі розвитку. Можна сказати, що нічого до цього часу не було зроблено в цьому напрямку в принципі, і з нульової точки варто створити певну модель, формуючи своє бачення і не намагаючись захистити себе певними рамками; або відштовхуватися від історично сформованих теорій місцевого самоврядування та певних міжнародних правових та конституційних основ (для сучасного етапу це Європейська Хартія місцевого самоврядування та Конституція України). Ми вважаємо більш правильним другий варіант. Проте зазначене питання є багатограним і вивчається з позиції як державного управління, так і юридичної, філософської, соціальної та інших наук. Як відомо, кожна наука на етапі свого становлення вивчає, відбирає, нагромаджує і зберігає різну гетерогенну інформацію (монографії, статті, тези виступів, дисертації, звіти НДР тощо). Результати такого «первинного нагромадження знань» потребують дальшої структуризації та систематизації. Вищевикладене не означає, що нагромадження фактів відбувається лише на початковому етапі. Проте саме на цій стадії узагальнення, скрупульозної систематизації та чіткого формулювання закладається міцний і надійний фундамент будівлі науки в цілому. Необхідним елементом вирішення цього завдання є створення специфічного категоріального апарату – парадигми або, в ширшому сенсі, того, що називають дисциплінарною матрицею.

Проблематику дисциплінарної матриці в науковий дискурс було введено видатним методологом науки Т. Куном. Уперше аналіз дисциплінарної матриці як категорії методології науки було ним здійснено в

«Додатках 1969 року» до його книги «Структура наукових революцій». Термін *дисциплінарна* він використовує для того, щоб наголосити на належності вчених-дослідників до певної наукової дисципліни; термін *матриця* застосовується для того, щоб наголосити, що вона складається з упорядкованих елементів, кожен з яких потребує додаткової специфікації [7, с. 237-238].

До складових дисциплінарної матриці належать, по-перше, «символічні узагальнення», тобто категорійний апарат, який для членів певної наукової дисципліни є загальноприйнятим; по-друге – «метафізичні парадигми», тобто загальнофілософські погляди, що забезпечують наукову групу певними процедурами розуміння; по-третє – загальноприйняті в суспільстві цінності, що впливають на особливості наукового вибору; по-четверте – загальновизнані «зразки», або парадигми розв'язання наукових проблем.

Завдяки введенню до методологічного аналізу поняття «дисциплінарна матриця» Т. Кун зумів пояснити, яким чином концептуальний розвиток певної наукової дисципліни пов'язаний з культурно-історичним контекстом, у якому відбувається цей розвиток. В еволюції кожної наукової дисципліни відбувається певна трансформація її дисциплінарної матриці, тобто під впливом змін у соціокультурному середовищі, ціннісних орієнтацій змінюються притаманні для цієї дисципліни процедури пояснення та розуміння, відбувається кореляція її концептуального апарату.

Під дисциплінарною матрицею розуміють не стільки теоретичну самосвідомість учених, скільки їхню дослідницьку настанову, що налаштовує на певний стиль мислення, методи пізнавальної діяльності та способи поведінки під час розв'язання наукових завдань у межах певної наукової спільноти, яка в контексті канівської концепції постає головним суб'єктом наукової діяльності. Саме тому звернемося до сутності місцевого самоврядування з погляду науки державного управління.

На сьогодні визначення поняття «місьцеве самоврядування» має широке поширення в науковій літературі з державного управління, проте у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі досі немає єдиного погляду на природу місцевого самоврядування, навіть саме поняття, з урахуванням дисциплінарних, міждисциплінарних та інших відмінностей, різними вченими трактується по-різному.

Так, прибічники концепції, що розглядає місьцеве самоврядування як складову державного управління, вважають, що хоча місьцеве самоврядування не входить до системи органів державної влади, за своєю природою все ж є частиною державної влади, «...самоврядування є спертою на приписи закону з децентралізованою державною адміністрацією, виконуваною локальними органами, які ієрархічно не підлягають іншим органам і є самостійними в межах закону і загального правного порядку» [8, с. 136].

Серед інших, у наукових колах поширена думка, що «місьцеве самоврядування за своєю природою є децентралізованою формою державного управління» [9, с. 51]. Водночас учені зазначають, що місьцеве самоврядування за своєю сутністю є специфічною формою реалізації публічної влади, що відрізняється від державної влади, а органи місцевого самоврядування до механізму держави не входять, оскільки не є державними [10, с. 27].

Водночас за своєю природою місьцеве самоврядування постає як специфічна форма реалізації публічної влади, відмінної як від державної, так і об'єднань громадян. «Воно втілює місцеві корпоративні інтереси територіальних громад, тоді як держава – загальнонаціональні інтереси, а політичні партії чи громадські організації – політичні, соціальні, культурні та інші інтереси своїх членів» [11, с. 4].

Слід зазначити, що поряд із попередньою концепцією існує концепція муніципального дуалізму, прихильники якої наголошують на тому, що

«сучасна практика становлення та розвитку місцевого самоврядування в різних державах світу показала, що природа місцевого самоврядування не може бути визначена однозначно», що зумовлено складністю виділення власне місцевих справ, які відрізнялися б від загальнодержавних, і наявністю функцій місцевого самоврядування як приватноправового, так і публічного характеру [12, с. 390]. Беззаперечним є також той факт, що «місьцеве самоврядування одночасно містить елементи як державного, так і громадівського утворення...» [12, с. 390].

Також при визначенні місцевого самоврядування слід урахувати його специфічні особливості, до яких відносимо такі:

– локально-просторовий характер публічної влади територіальної громади, яка здійснюється в інтересах територіальної громади і функціонує лише в межах окремих адміністративно-територіальних одиниць, а державна влада поширюється на всю територію держави;

– специфічність форми публічної влади, яка не є складовою державного механізму і має принципово інший характер порівняно з державною владою. Місьцеве самоврядування є владою підзаконною, у той час як державна влада відзначається суверенітетом;

– особливість об'єкта управління, до якого належать питання місцевого значення і певне коло питань загальнодержавного значення, повноваження з вирішення яких делегується органам місцевого самоврядування;

– специфічність суб'єктів місцевого самоврядування, якими є територіальні громади. Її специфіка полягає в тому, що на місцевому рівні можна розглядати перетворення територіальної громади з учасника управління на його первинний суб'єкт, але в умовах самоврядування очевидно сильнішим є вплив управлінської системи самої на себе. Тому є система управлінська, якою управляють і самоуправлінська [13];

– можливість надавати законом органам місцевого самоврядування окремих повноважень органів виконавчої влади [5, стаття 143] і стан їх реалізації контролюються відповідними органами виконавчої влади;

– самостійність і автономність місцевого самоврядування, що виявляються в самостійному вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції та законів України, в організаційній і матеріально-фінансовій відокремленості.

Отже, аналіз дисциплінарної матриці місцевого самоврядування дозволяє визначити місцеве самоврядування як право місцевої влади та її реальну спроможність самостійно регулювати й управляти частиною державних справ у рамках закону та в інтересах свого населення. Водночас, поділяючи думку інших науковців, ми наголошуємо, що «немає підстав відмовлятися від жодної з концепцій самоврядування, оскільки вони раціонально пояснюють це явище з різних боків» [14, с. 462].

Ураховуючи, що теорії місцевого самоврядування як такі не є самостійним предметом вивчення цієї роботи, розгляд їх різноманіття і відбиття в законодавчих актах має допомогти у з'ясуванні конституційної концепції місцевого самоврядування в Україні.

Більше того, у ході проведення цього дослідження ми доходимо висновку, що нарівні з теоріями місцевого самоврядування, а як показує практика – часом і більшою мірою, на розвиток конституційної концепції місцевого самоврядування та її зміну в певний період часу істотний вплив здійснює поточне законодавство.

Виходячи з вищесказаного та для уточнення природи місцевого самоврядування, вважаємо доцільним звернутися до законодавчого визначення цього складного явища.

Отже, відповідно до статті 140 Конституції України місцеве самоврядування – це право «територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та

міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» [5].

Стаття 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» конкретизує конституційне визначення місцевого самоврядування як гарантованого державою права та реальної здатності територіальної громади самостійно, тобто через різноманітні форми безпосередньої демократії, або під відповідальність органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції та законів України [15].

Слід зазначити, що в поняттях «визнається» і «гарантується» можна визначити принаймні два аспекти. На думку вчених, у статті 7 Конституції рефлексується певний патерналізм держави над місцевим самоврядуванням. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» чітко визначено, що місцеве самоврядування – гарантоване саме державою право, що «...виражає усвідомлення законодавцем певної «недієздатності» громади, права якої держава «мусить» «гарантувати» [16, с. 10].

Інші дослідники зазначають, що конституційна категорія «визнається» означає, що «...місьцеве самоврядування – це діяльність, яка реалізується людиною як її соціальна претензія в односторонньому порядку незалежно від її правового припущення» [17, с. 15].

Отже, узагальнюючи різноманітні визначення місцевого самоврядування, можна об'єднати їх у дві великі групи: «місьцеве самоврядування як процес» і «місьцеве самоврядування як явище». У першому разі під місцевим самоврядуванням розуміється діяльність місцевих громад щодо вирішення питань їх внутрішнього життя; у другому – місцеве самоврядування трактується як місцева влада, певною мірою відособлена від державної влади, що організовує життєдіяльність місцевого співтовариства на певній території.

Нам видається, що ці визначення цілком можна об'єднати в єдине ціле: місьцеве самоврядування – це і діяльність місцевих співтовариств з вирішення питань їх внутрішнього життя, це і публічна влада, що здійснює певні, установлені законом, публічні та публічновладні функції, причому діяльність місцевих громад і публічновладна діяльність місцевого самоврядування перебувають у тісному й неподільному взаємозв'язку.

Слід зазначити, що в обох випадках безперечно розуміння місцевого самоврядування як певного самостійного феномену в житті суспільства, що залежно від підходів до визначення його природи, місця й ролі в системі державної влади підпадає під одну з основних теорій місцевого самоврядування: державна теорія місцевого самоврядування; громадська теорія самоврядування; теорія вільної громади; дуалістична теорія; господарська теорія; політична теорія; юридична теорія та ін. При цьому під теоріями місцевого самоврядування слід розуміти вітчизняні та зарубіжні вчення про виникнення й еволюцію місцевого самоврядування як децентралізованої форми управління, а також теоретичні концепції місцевого самоврядування.

Таким чином, розвиток конституційної концепції місцевого самоврядування в Україні нерозривно пов'язаний з розробленням теоретичних концепцій місцевого самоврядування, а також із формуванням законодавства, що регулює муніципальну діяльність, на різних історичних етапах виникнення й еволюції місцевого самоврядування як децентралізованої форми управління.

Слід зауважити, що концепція місцевого самоврядування як на етапі її формування, так і на різних стадіях реформування й розвитку, має базуватися на сформованих теоретичних поглядах, а також на сформованій ситуації в системі місцевого самоврядування: реагувати на виклики часу, такі як дефрагментація суспільства, демографічні та міграційні процеси, що

віддзеркалені в поточному законодавстві, наслідки яких у розрізі місцевого самоврядування ще всерйоз не аналізувалися.

Оскільки в Україні місцеве самоврядування є конституційно закріпленою реальністю, конституційна його концепція відбиває як загальні закономірності, так і свої внутрішньодержавні особливості. Поширюючи це поняття, ми вважаємо доцільним виокремити низку основних рис зазначеної концепції.

По-перше, місцеве самоврядування в Україні – частина конституційного ладу суспільства і країни. Офіційну базу для такої тези закладено в Конституції України: конкретно до розділу I включено статтю 7, яка наголошує, що «в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування». Як можна зрозуміти, основи конституційного ладу мають базисний характер, зумовлюють справжню систему конституційно-політичних відносин у країні, усе майбутнє конституційно-правове регулювання, більше того – навіть у самій Конституції України всі наступні положення не можуть суперечити основам конституційного устрою.

Таким чином, можна як завгодно ставитися до місцевого самоврядування, проте непорушним є факт, що устрій суспільного й державного життя в Україні враховує наявність місцевого самоврядування й має сприяти реалізації та вдосконаленню його інститутів. Крім того, основи конституційного устрою становлять собою головні суспільні відносини, складові сутності устрою суспільства і країни.

Отже, оскільки місцеве самоврядування виокремлено як елемент конституційного ладу, то це означає, що Конституція України пов'язує місцеве самоврядування з реалізацією прав і свобод людини, забезпеченням громадянського миру і злагоди в суспільстві, з непорушністю демократичної організації української державності.

По-друге, в основі реформування місцевого самоврядування лежить також принцип народовладдя. Інакше кажучи, як наголошувалося раніше,

місьцеве самоврядування в Україні є однією з форм народовладдя. Конституція України (стаття 5) визначила, що «носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування» [5]. Таким чином, концептуально місьцеве самоврядування розглядається як один з рівнів єдиної громадської влади в державі.

По-третьє, місьцеве самоврядування (як визначено в Конституції України) має відігравати важливу роль як один із принципових інструментів поєднання суспільної влади та громадянського суспільства.

Здійснюючи функції влади, місьцеве самоврядування має змогу забезпечувати роль людей і цивільний контроль щодо майже всіх суспільно-політичних дій. Це певною мірою зближує місьцеве самоврядування з громадськими інститутами, але не ототожнює з ними. Місьцеве самоврядування не можна розглядати як вид публічного, громадянського самоврядування, тобто самоврядування громадських організацій людей, оскільки:

- громадські об'єднання створюються на базі волевиявлення людей; обов'язковість місцевого самоврядування, органів місцевого самоврядування встановлюється Конституцією України;
- з місцевим самоврядуванням громадяни поєднані фактом проживання на певній місцевості;
- місьцеве самоврядування виконує завдання, визначені державою, пов'язані із життєзабезпеченням населення; громадські об'єднання вільні у виборі напрямків своєї діяльності, вони самостійно визначають ці напрямки і в будь-який час можуть їх змінити або ухвалити рішення щодо припинення власної діяльності.

По-четверте, вітчизняна конституційна концепція місцевого самоврядування будується на наявності особистого права кожного

громадянина й колективного права людей (населення) на здійснення місцевого самоврядування.

Конституція України і Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» проголошують, що громадяни України здійснюють місцеве самоврядування у вигляді участі в місцевих референдумах, міських виборах тощо. Таким чином, реалізація права громадянина на роль у вирішенні питань місцевого значення полягає: у формуванні органів місцевого самоврядування; в участі в місцевих референдумах, голосуваннях з відкликання депутатів та інших виборних осіб, здійсненні правотворчої ініціативи, громадських слуханнях, зборах, конференціях, опитуваннях людей і т. ін. Колективне право населення на місцеве самоврядування реалізується відразу із правом на місцеве самоврядування людей як членів громади. Це право засноване на конституційних принципах, що є загальними для всієї системи інститутів правового становища особистості, також конкретної демократії. Між персональною та колективною формами здійснення місцевого самоврядування немає протиріччя, одне без іншого не можливе.

По-н'яте, однією з конституційних рис реформування місцевого самоврядування є потреба законодавчого закріплення його можливостей і матеріально-економічного фундаменту.

Якщо передбачається, що місцеве самоврядування відіграє важливу роль у забезпеченні умов життя людей, задовільного стану середовища їх проживання і т. ін., то для цього вона має правові можливості, об'єкти приналежності та фінансово-економічні засоби. Не випадково вітчизняна концепція базується на тому, що місцеве самоврядування не тільки має в своєму розпорядженні права, але й щось робить за дорученнями держави. Економічним фундаментом місцевого самоврядування є власність територіальної громади, при цьому уряд забезпечує її рівний захист з особистою, державною та іншими формами власності. Держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово

підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою (Конституція України, розділ XI [5]).

Висновки з даного дослідження. Таким чином, спостерігається нерозривний зв'язок між законодавчо закріпленими нормами місцевого самоврядування й різними теоріями місцевого самоврядування та їх прямиий вплив на формування конституційної концепції місцевого самоврядування. Водночас аналіз особливостей дисциплінарної матриці місцевого самоврядування засвідчив, що в сучасних умовах доводиться діяти на основі синтезу різних теорій. Сучасне місцеве самоврядування як специфічна форма влади одночасно поєднує в собі два начала – суспільне й державне, що дозволяє говорити про змішаний, комбінований (суспільно-державний) характер природи сучасної моделі місцевого самоврядування в Україні. Одна з основних причин труднощів у реалізації конституційної концепції місцевого самоврядування та законодавства про місцеве самоврядування полягає в тому, що реформа місцевого самоврядування в черговий раз нав'язана згори.

Перспективи подальших розвідок. З метою поглибленого вивчення досліджуваної проблеми в подальшому цікавим вбачається огляд питання суспільно-державного характеру сучасної моделі місцевого самоврядування в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про місцеві Ради народних депутатів та місцеве і регіональне самоврядування : Закон України від 07.12.1990 № 533-ХІІ (втратив чинність 12.06.1997, підстава 280/97-вр) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/533-12>
2. Декларації про державний суверенітет України від 16.06.1990 р // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1990. – № 31. – Ст.429.
3. Про Представника Президента України : Закон України від 05.03.1992 № 2167-ХІІ (втратив чинність 12.06.1997, підстава 280/97-вр) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2167-12>
4. Про формування місцевих органів влади і самоврядування: Закон України від 03.02.1994 № 3917-ХІІ (втратив чинність 12.06.1997, підстава 280/97-вр) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3917-12>

5. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141 (остання редакція від 15.05.2014).
6. Європейська Хартія місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_036
7. Кун Т. Структура научных революций / Кун Т. – М., 2009. – 310 с.
8. Панейко Ю. Теоретичні основи самоврядування / Панейко Ю. – Львів: Літопис, 2002. – 196 с.
9. Шаповал В. Сутнісні характеристики місцевого самоврядування / Шаповал В. // Право України. – 2002. – № 3. – С. 48-54.
10. Муніципальне право України : підручник / кол. авт.; за ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.
11. Кампо В. М. Місьцеве самоврядування в Україні / Кампо В. М. – К.: Ін Юре, 1997. – 36 с.
12. Кравченко В. В. Конституційне право України : навчальний посібник / Кравченко В.В. – Вид. 3-тє, виправл. та доповн. – К.: Атіка, 2004. – 512 с.
13. Журавський В. С. Державне будівництво та місьцеве самоврядування в Україні / Журавський В. С., Серьогін В. О., Ярмиш О. Н. – К., 2003. – 672 с.
14. Арановский К. В. Государственное право зарубежных стран : учебное пособие / Арановский К. В. – М.: ИД «ФОРУМ»; ИНФРА-М, 2000. – 488 с.
15. Про місьцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
16. Сушинський О. І. Правові засади місцевого самоврядування в аспекті громадянського суспільства / Сушинський О. І. // Державність. – 2003. – № 3/4. – С. 9-13.
17. Батанов О. В. Статут територіальної громади: проблеми теорії і практики. Статут територіальної громади Маріуполя / Батанов О. В., Волошин Ю. О., Маліков С. В. ; за загальною редакцією В.Ф. Погорілка. – К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Маріупольський гуманітарний інститут, 2004. – 192 с.
18. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#n8>

Statement of the problem. Becoming of modern Ukrainian society envisages forming of the new system of local self-government, for this reason now in a scientific environment actively the problem of revival of institute of local self-government comes into question in our country.

Urgency. This question is today investigated by many scientists and is actual in a scientific environment, especially now, in the process of eurointegration of national society. At the same time, it is fully reasonably possible to talk that disciplinary matrix of local self-government in Ukraine in the conditions of present time, provides for deeper research of the marked problem for the modern theory of state administration.

The purpose of the article and task was to study is a opening of essence of disciplinary matrix of local self-government and her role is in becoming of constitutional conception of local self-government in Ukraine.

Summary. A task and aims of public policy in the sphere of local self-government can not be certain and, accordingly, to bring an effective result without making of conception, that removes exact realization of nature of local self-government, his place and role in the mechanism of modern democratic country. On the modern stage of development Ukraine is not enough discussion of question about creation of adequate, effective mechanisms of realization of those options and aims, that is set forth in Constitution of Ukraine, Law of Ukraine «About local self-government in Ukraine», European charter of local self-government.

The analysis of disciplinary matrix of local self-government allows to define local self-government as right for local-authority and her the real possibility independently to regulate and manage part of state affairs within the framework of law and in interests of the population. At the same time, dividing opinion of other scientists, we mark that grounds to renounce none of conceptions of self-government «are not, as they rationally explain this phenomenon from different parties».

Taking into account, that as such are not the theory of local self-government the independent article of study of this work, consideration of their variety and reflection in legislative acts called to help in finding out of constitutional conception of local self-government in Ukraine.

Development of constitutional conception of local self-government in Ukraine is indissolubly related to development of theoretical conceptions of local self-government, and also with forming of legislation that regulates municipal activity, on the different historical stages of origin and evolution of local self-government as a decentralizing form of management.

Local self-government is the constitutionally envisaged reality, that is why him constitutional conception represents both general conformities to law and

domestic individualities. Distributing this concept, we deem it wise to distinguish the row of basic lines of the marked conception.

Conclusions and outcomes. The analysis of feature of disciplinary matrix of local self-government showed that in modern terms it will be to operate on the basis of synthesis of different theories. Modern local self-government as a specific form of power simultaneously combines in itself two beginning: public and state, that allows to talk about the combined – publicly-state character of nature of modern model of local self-government mixed, in Ukraine. One of principal reasons of difficulties in realization of constitutional conception of local self-government and legislation about local self-government consists in that reform of local self-government is once again stuck from above.